समुदायद्वारा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

त्रिभूवन विश्व विद्यालय शिक्षाशास्त्र संकाय स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको
शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन विषयको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिका लागि
शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन विभागमा प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी
भूपाल निरौला
त्रि.वि.वि. दर्ता नं.: ३५–०३६५१०
परीक्षा रो नं.: २१४००१०
क्याम्पस रोल नं.: १३७/०६१–०६३

सुकुना वहुमुखी क्याम्पस
शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन विभाग
इन्द्रपुर मोरङ

आश्विन, २०६७

प्राक्कथन

त्रिभुवन विश्व विद्यालय, शिक्षाशास्त्रसंकाय , सुकुना वहुमुखी क्याम्पस इन्द्रपुर,मोरङमा,शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापनविषयअन्तर्गत स्नातकोत्तर तहको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिका निमित्त प्रस्तुत “समुदायद्धारा ब्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको तुलनात्मक अध्ययन” शोधपत्रको प्रस्तावनाकार्यदेखि अन्त्यसम्म प्रत्यक्ष भेटघाट र फोन सम्पर्कमा समेत सल्लाह, सुझाव र निर्देशन दिएर शोध निर्देशक गुरु श्री खगेन्द्र लुइटेलले जुन सहयोग प्रदान गर्नुभयो मेरा लागि त्यो अविस्मरणीय रहने छ । यसका लागि म वहाँलाई हार्दिकता साथ कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यसैगरी शोधपत्रको शीर्षक छनोटमा विद्वतापूर्ण सहयोग र सल्लाह प्रदान गर्नुहुने परम आदरणीय गुरु एवं विभागीय प्रमुख श्री लक्ष्मीकुमार श्रेष्ठ र क्याम्पस प्रमुख श्री पित कुमार श्रेष्ठ एवं शोध प्रस्तावनाको प्रारम्भिक स्वरुप हेरी आवश्यक सल्लाह दिनुहुने श्रद्धेय गुरु श्री भोजराज घिमिरे र अन्य सम्पूर्ण गुरुहरु प्रति म आभारी छु ।

शोधकार्यका शिलशिलामा आवश्यक तथ्याङ्क र सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने सम्वन्धित विद्यालयका प्र अ, शिक्षक, वि व्य स का पदाधिकारी र अभिभावकप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । भाषिक शुद्धतामा सहयोग गर्नुहुने मित्र श्री मुक्तिनाथ गजुरेलप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । अध्ययनकार्यमा सहकर्मी साथीहरु श्री गंगाबहादुर महत र श्री चूडामणि नेपालले गरेको सहयोगलाई मित्रताको फराकिलो वन्धनको रुपमा लिएको छु ।

मलाई प्राथमिक तहदेखि यो तहसम्म पुऱ्याउनु हुने पूजनीय आमावुवाको चरणकमलमा श्रेय टक्र्याउँछु । पारिवारिक जिम्मेवारी वहन गरी मेरो अध्ययन पूर्णताका लागि मार्गप्रसस्त गर्ने श्रीमती हेमन्त निरौला एवंम् छोराछोरी सरोज र समीताप्रति ऋणी भएको महसुस गरेको छु ।

अन्त्यमा झन्झट् नमानी शोधपत्र टाइपिङ गरी सहयोग गर्ने सरोजलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

भूपाल निरौला

आश्विन २०६७

शोधसार

समुदायद्वारा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयको भौतिक अवस्थाको अध्ययननामक यस शोधपत्रमा दुवै प्रकारका विद्यालयको भौतिक अवस्था विश्लेषण गर्नु यसको मूख्य उद्देश्य रहेको छ ।

गुणात्मक विधिमा आधारित यो शोधपत्रका लागि अवलोकन, अन्तर्वार्ता, समूहछलफल र दस्तावेज पुनरावलोकन जस्ता साधन प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । समुदायद्धारा व्यवस्थित २ वटा र सामुदायिक २ वटा प्राथमिक विद्यालयहरुलाई उद्देश्यमूलक नमूना छनोट विधिअनुसार नमूनाको रुपमा लिई तथ्याङ्क संकलनका लागि वि.व्य.स.का पदाधिकारी, शिक्षक, प्र.अ. र अभिभावकहरुलाई उत्तरदाताको रुपमा छनोट गरिएको छ । अध्ययनको वैधता र विश्वसनीयता कायम गर्न समूहछलफल र खुल्ला अन्तर्वार्ताबाट आएका प्रतिक्रियाहरुलाई अवलोकन र विद्यालयमा सञ्चित अभिलेखसँग समेत मिलाई एक अर्काको त्रिकोणात्मक विश्लेषण गरिएको छ । वैज्ञानिक व्यवस्थापनको सिद्धान्त र मानवसम्बन्धसिद्धान्तलाई अवलम्बन गरी दुवै प्रकारका विद्यालयका कार्यशैली र व्यवहारहरुलाई नियाल्ने प्रयत्न गरिएको छ । यसका साथै पूर्वसाहित्यको अध्ययनबाट प्राप्त भएका निष्कर्षहरुलाई समेत यस अध्ययनमा दाँजिएको छ ।

समुदायद्धारा व्यवस्थित विद्यालयहरुको भौतिक अवस्था सामुदायिक विद्यालयहरुको तुलनामा भौतिक अवस्थामा सुधार हुँदै जानु वि.व्य.स.को सक्रिय भूमिका देखिनु , अभिभावकहरुको विद्यालयप्रतिको चासो बढ्नु , समुदाय र विद्यालयसँगको सम्बन्धमा सुधार हुँदै जानु , विद्यालयको आर्थिक भौतिक पक्षलाई सुदृढ बनाउन राज्यपक्षबाट थप प्रोत्साहनअनुदान प्राप्त हुनु जस्ता पक्षहरुमा भिन्नता देखिएका छन् ।

सामुदायिक विद्यालयहरुलाई समुदायद्धारा संचालित हुन प्रेरित गर्ने, शिक्षाका कार्यक्रमहरु ल्याउँदा तल्लो निकायबाट पनि सल्लाह र सुझावहरु बटुल्ने, थप प्रोत्साहनअनुदान उपलब्ध गराउने, वि.व्य.स. लाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम र तालिम संचालन गर्ने, विद्यालयसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण गतिविधिहरु सरोकारवालाको प्रत्यक्ष सहभागितामा संचालन गर्नुपर्ने जस्ता सिफारीसहरु यस शोधपत्रमा सुझाइएका छन् ।

विषय सूची

परिच्छेद एक : परिचय

	पेज नं.
१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याको कथन	४
१.३ अध्ययनको औचित्य	५
१.४ अध्ययनको उद्देश्य	५
१.५ अनुसन्धानात्मक प्रश्नहरु	५
१.६ अध्ययनको परिसीमा	६
१.७ शब्दहरुको परिभाषा	६

परिच्छेद दुईः

सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन र सैद्धान्तिक खाका

२.१ सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन	७
२.२ सैद्धान्तिक खाका	११
२.३ शैक्षिक उपादेयता	१५

परिच्छेद तीनः अध्ययनविधि

३.१ अनुसन्धान ढाँचा	१७
३.२ तथ्याङ्क संकलन प्रक्रिया	१७
३.२.१ जनसंख्या	१७
३.२.२ नमुनाको आकार	१८
३.२.३ नमुनाछनोटको विधि	१९
३.२.४ नमुनाछनोटको आधार	१९
३.३ अनुसन्धानका साधनहरु	१९
३.४ तथ्याङ्कका श्रोतहरु	२०
३.५ तथ्याङ्कको प्रस्तुति, विश्लेषण र व्याख्या	२०

परिच्छेद चारः

तथ्याङ्कको विश्लेषण र व्याख्या

४. प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्था २१

४.१ भौतिक सुविधाको स्थिति २२

४.२ भौतिक सुविधाको संरक्षण २५

४.३ भौतिक सुविधाको प्रयोग र उपयोगिता २७

४.४ भौतिक सुविधाको बढोत्तरीमा देखिएका समस्या ३०

४.५ भौतिक सुविधाको प्रवर्धनका उपायहरु ३२

परिच्छेद पाँचः

प्राप्ति, निष्कर्ष र सुझावहरु

५.१ प्राप्तिहरु ३४

५.२ निष्कर्ष ३६

५.३ सुझावहरु ३७

सन्दर्भसामग्रीहरु

अनुसूचीहरु

संक्षिप्त शव्दावली

क्र.सं.	–	क्रमसंख्या
गा.वि.स.	–	गाउँ विकास समिति
जि.वि.स.	–	जिल्ला विकास समिति
जि.शि.अ.	–	जिल्ला शिक्षा अधिकारी
जि.शि.का.	–	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
नि.मा.वि.	–	निम्न माध्यमिक विद्यालय
मा.वि.	–	माध्यमिक विद्यालय
पे.	–	पेज
प्रा.वि.	–	प्राथमिक विद्यालय
प्रा.तह	–	प्राथमिक तह
रा.शि.प.	–	राष्ट्रिय शिक्षा परियोजना
रा.शि.आ.	–	राष्ट्रिय शिक्षा आयोग
वि. नि.	–	विद्यालय निरीक्षक
वि.व्य.स.	–	विद्यालय व्यवस्थापन समिति
शि.अ.सं.	–	शिक्षक अभिभावक संघ
सा.ले.प.	–	सामाजिक लेखा परीक्षण
त्रि.वि.वि.	–	त्रिभूवन विश्वविद्यालय
CERID	-	Research Centre for Educational Innovation & Development
PPCC	-	Partnership for protecting children in armed conflict.
TRSE	-	Technical Review of School Education.

सन्दर्भ सामग्री

काफ्ले, वसुदेव(२०६४), *नेपालमा प्राथमिक शिक्षा,* विद्यार्थी पुस्तक भण्डारः काठमाण्डौं ।

काफ्ले,वासुदेव,श्रेष्ठ चन्द्र बहादुर र सिन्हा,रामस्वरुप(२०६०), *शैक्षिक प्रशासन र सुपरिवेक्षण,* विद्यार्थी पुस्तक भण्डार, भोटाहिटीः काठमाण्डौं ।

के.सी.,फत्तेबहादुर(२०५७), *संगठनात्मक व्यवस्थापन,* सुकुन्दा प्रकाशनः काठमाण्डौं ।

कोइराला, विश्वनाथ र श्रेष्ठ,चन्द्रबहादुर(२०६२),*शैक्षिक व्यवस्थापन र संगठनात्मक व्यवहार,* विद्यार्थी पुस्तक भण्डार, भोटाहिटीः काठमाण्डौ ।

खनाल, पेशल(२०६०),*शैक्षिक अनुसन्धान पद्धति,* काठमाण्डौंः स्टुडेन्ट बुक्स् पब्लिसर्स एण्ड डिष्ट्रिव्यूटर्स नयाँवजारः कीर्तिपुर ।

खनाल,श्रीप्रसाद र मुडवरी,नवराज(२०५९),*शैक्षिक अनुसन्धान पद्धतिको परिचय,* काठमाण्डौंः क्षितिज प्रकाशन ।

खनाल,श्री प्रसाद र मडवरी,नवराज(२०५९),*शैक्षिक अनुसन्धान पद्धतिको परिचय,* क्षितिज प्रकाशनः काठमाण्डौ ।

गौतम,जनकपुर(*२०६३),सार्वजनिक लेखापरीक्षणको अवधारणा,* शैक्षिक सूचना संगालो,१(१),५७–६० ।

ढकाल, हेमराज (२०५८), *नेपालको शैक्षिक प्रशासन, सुपरिवेक्षण र व्यवस्थापन,* कीर्तिपुरः त्रि.वि. अप्रकाशित शोधकृति ।

घिमिरे,वद्रीप्रसाद(२०६१) *सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थापन समिति छनोट प्रक्रियामा सुधार हुनुपर्ने कि नपर्ने?* शैक्षिक मञ्च,(१२(३),१०–१४ ।

भण्डारी,मुकुन्दप्रसाद(२०६१) *नेपालमा प्राथमिक शिक्षा,* शैक्षिक उन्नयन,६(१),१७ ।

शर्मा,गोपिनाथ (२०६०), *नेपालका शिक्षा आयोगहरुका प्रतिवेदनहरुको संग्रह,* आशिष पुस्तक भण्डारः काठमाण्डौ ।

शिक्षा विभाग(२०६३) *कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका,* शिक्षा विभाग,सानोठिमीः भक्तपुर ।

शिक्षा विभाग(२०५९), *समुदायद्वारा व्यवस्थापन हुने विद्यालय संचालन कार्य निर्देशिका,* शिक्षा विभाग, सानोठिमीः भक्तपुर ।

शिक्षा ऐन(२०२८), *केही नेपाल ऐन संशोधन अध्यादेश(२०६२),*

एजुकेशन चित्रण प्रकाशनः काठमाण्डौं ।

त्रि.वि. (२०५९), *विकासका निमित्त शिक्षा,* त्रिपुरेश्वरः काठमाण्डौं ।

Agrawal,G.R.(2006), *Principles of Manangement in Nepal*, M.K. Publishers and Distributors.

Bajracharya, B.B.& Sigdel, (2007), *Experiences of community Managed Schools,*

CERID(2003), *Management Transfer of public School,* Formative Research project, Kathmandu: Author.

DOE(2007), *Consolidated Report*, Sanothimi: Author.

DOE(2007-08),*Flash I Report 2064*, Kathmandu:Author.

DOE(2060),*Community School Suppor Program(CSSP)*, Sanothimi:Author.

Koontz, H.&O, Donnel,C.(1976), *Management a systems and contingency Anlysis of Managerial Functions*, Los Angeles: Mc Graw-Hill.

PPCC(2007) *Community Managed Schools in Nepal*, Kathmandu: Author.

TRSE(2006), *First Round Survey Report*, Kathmandu: Author.

Weihrich,H.& Koontz(1993), *Management: A global perspective*, New York: Mc Graw Hill Inc.

समुदायमा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–१

विद्यालय समुदायमा हस्तान्तरण सम्बन्धी शिक्षा विभागको निर्देशन:

१. विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई व्यवस्थापन जिम्मा दिनु भनेको समुदायको सहभागितामा वृद्धि गर्नु हो ।

२. यस कार्यक्रम कार्यान्वयनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी जिल्ला शिक्षा कार्यालयको हो र केन्द्रमा शिक्षा विभागले कार्यक्रमको अनुगमन र समन्वय गर्ने कार्य गर्दछ । यस कार्यक्रमको सम्पर्कशाखाको रुपमा विद्यालयव्यवस्थापनशाखा (प्राथमिक)ले कार्य गर्दछ।

३. प्रोत्साहनअनुदान वापत तहगत रु.१ लाख पाउँछन् र उक्त रकम विद्यालयले आफ्नै कार्ययोजनाको आधारमा खर्च गर्न सक्नेछन् । विद्यालयको प्रत्येक तह प्रा.वि.ले १ लाख, प्रा.वि. र नि.मा.वि.दुवै तह भए २ लाख र प्रा.वि.,नि.मा.वि. र मा.वि. भए ३ लाख पाउँछन् ।

४. समुदायमा व्यवस्थापन भएका विद्यालयले नियमित अनुदान पाउँछन् र विद्यार्थी अनुपातका आधारमा अनुदान बढ्दै जान्छ ।

५. शिक्षकदरबन्दी खाली भएमा वि.व्य.स.ले आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी शिक्षक नियुक्ति गर्न सक्नेछ र यस्ता शिक्षकले अन्य शिक्षक सरह नै तलव र सुविधा पाउनेछन्।

६. विद्यालयसुधारयोजनाको आधारमा पहाड,तराई र हिमालमा प्रतिविद्यार्थीको दरले अनुदान प्राप्त गर्दछन् ।

७.कार्यसम्पादनको आधारमा उत्कृष्ट कार्य (सत्प्रतिशत विद्यार्थी उत्तीर्ण गराउने, सेवा क्षेत्रभित्रका सबै वालवालिकालाई विद्यालय ल्याउने, महिला शिक्षक नियुक्ति गर्ने, कक्षा ५ सम्मको टिकाउदर सत्प्रतिशत बनाउने आदि) गर्ने विद्यालयलाई विशेष प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गरिन्छ ।

८. सरकारबाट विद्यालयलाई दिइने अनुदानहरु(शिक्षक,व्यवस्थापन,कक्षाकोठानिर्माण, छात्रवृत्ति, कम्प्युटर, विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय आदि) मा विशेष प्राथमिकता दिइएको छ ।

९. समुदाय सशक्तीकरणमा लागेका समुदायमा आधारित संस्थाहरुमार्फत यस्ता विद्यालयहरुमा थप स्रोतसाधन र प्राविधिक सहयोग परिचालन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने कार्य भइरहेको छ ।

अनुसूची–२

समुदायद्वारा व्यवस्थित प्राथमिक विद्यालयहरुको विद्यार्थी संख्या

	भाग्योदय प्रा.वि.			पञ्चकन्या प्रा.वि.		
	छात्र	**छात्रा**	**जम्मा**	**छात्र**	**छात्रा**	**जम्मा**
कक्षा–१	२८	२०	४८	१३	१२	२५
कक्षा–२	८	१२	२०	१०	२०	३०
कक्षा–३	८	१८	२६	१६	१५	३१
कक्षा–४	१४	१०	२४	१०	५	१५
कक्षा–५	११	११	२२	११	१२	२३
जम्मा	**६९**	**७१**	**१४०**	**६०**	**६४**	**१२४**

स्रोतः स्थलगत अध्ययन,२०६७ ।

।

अनुसूची–३

सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको विद्यार्थीसंख्या

	करफोक प्रा.वि.			कृष्ण प्रा.वि.		
	छात्र	**छात्रा**	**जम्मा**	**छात्र**	**छात्रा**	**जम्मा**
कक्षा–१	१३	१३	२६	४	१०	१४
कक्षा–२	१८	१०	२८	४	७	११
कक्षा–३	१५	९	२४	४	१०	१४
कक्षा–४	१९	१८	३७	४	११	१५
कक्षा–५	२०	१७	३७	७	८	१५
जम्मा	**८५**	**६७**	**१५२**	**२३**	**४६**	**६९**

स्रोतः स्थलगत अध्ययन,२०६७ ।

समुदायमा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–४

समुदायद्वारा व्यवस्थित विद्यालयका वि.व्य.स.का पदाधिकारीका लागि सामुहिक छलफल निर्देशिका

१.तपाइको विद्यालयमा पठनपाठनका लागि कक्षाकोठा तथा फर्निचरको व्यवस्था पर्याप्त छ?

उत्तर...

२. विद्यालयको भौतिक अवस्थासुधार गर्न बैठकमा निर्णय गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर...

३. भवन निर्माण र मर्मतका लागि कुनै संघसंस्थासँग अनुरोध गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर..

४. तपाईको विद्यालयमा भौतिक अवस्थासुधारका लागि कुनै संघसंस्थाले सहयोग गरेका छन्?

उत्तर..

५. तपाईले विद्यालयको भौतिक प्रगतिका लागि कुनै कार्य गर्नु भएको छ ?

उत्तर..

६. समुदायद्वारा व्यवस्थापन हुने विद्यालय संचालन कार्यनिर्देशिका २०५९ मा उल्लेख भएअनुसारका अनुदान रकमहरु उपलब्ध भएका छन्?

उत्तर...

७.सामुदायिक विद्यालयलाई प्रदान गरिएका रकमहरुको सदुपयोग भएको छ ?

उत्तर..

८. जि.शि.का.बाट नियमित रुपमा सामुदायिक विद्यालयको निरीक्षण तथा अनुगमन हुने गरेको छ ?

उत्तर...

९.वि.व्य.स.ले विद्यालय व्यवस्थापनका पक्षमा नयाँ सोचहरु के दिएको छ ?

उत्तर..

१०. समुदायमा व्यवस्थापन नहुँदाको अवस्था र हुँदाको अवस्थामा के कति अन्तर भएको महसुस गर्नु भएको छ ?

उत्तर..

११. आगामी दिनमा विद्यालयव्यवस्थापनको जिम्मेवारी समुदायले वहन गर्न सक्छ ?

उत्तर..

१२. समुदायद्वारा विद्यालयव्यवस्थापनको जिम्मा लिई सकेपछि के सुधार भएको छ ?

उत्तर..

१३. विद्यालयको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि कुन कुन पक्षले के के गर्नु पर्ला ?

उत्तर..

१४. तपाईको विद्यालयमा आयआर्जनका माध्यमहरु के के रहेका छन् ?

उत्तर..

१५. विद्यालयको आर्थिक कारोवारलाई कसरी पारदर्शी बनाउने गरिएको छ ?

उत्तर..

१६. विद्यालयव्यवस्थापनका विविध पक्षमा समुदायको सहयोग लिने गरिएको छ ?

उत्तर..

समुदायमा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–५

सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयका वि.व्य.स.का पदाधिकारीहरुका लागि सोधिएका प्रश्नहरु

१. तपाईको विद्यालयमा कक्षाकोठा तथा फर्निचरको व्यवस्था पर्याप्त छ ?

उत्तर...

२. विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारका लागि बैठकमा निर्णय गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर...

३. भवननिर्माण र मर्मतका लागि कुनै विकासात्मक संघसंस्थासँग अनुरोध गर्ने गरिएको छ?

उत्तर...

४. तपाईको विद्यालयमा भौतिक सुधारका लागि कुनै संघसंस्थाले सहयोग गरेको छ ?

उत्तर...

५. तपाईले विद्यालयको भौतिक अवस्थासुधारका निमित्त केही सहयोग गर्नुभएको छ ?

उत्तर...

६.जि.शि.का.बाट नियमित रुपमा विद्यालयको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने गरिएको छ?

उत्तर...

७. विद्यालयको भौतिक सुधारका निमित्त वि.व्य.स.ले नवीन सोचहरु के ल्याएको छ ?

उत्तर...

८.विद्यालयलाई समुदायमा हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा तपाईहरुको धारणा के रहेको छ?

उत्तर...

९. विद्यालय र समुदायवीचको सम्बन्ध कस्तो रहेको छ ?

उत्तर...

१०. तपाईको विद्यालयमा आयआर्जनका माध्यमहरु के के रहेका छन् ?

उत्तर..

११. विद्यालयको आर्थिक कारोवार कसरी पारदर्शी बनाउने गरिएको छ ?

उत्तर..

१२. विद्यालयव्यवस्थापनका विविध पक्षमा समुदायको सहयोग लिने गरिएको छ ?

उत्तर..

समुदायमा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–६

अभिभावककालागि अन्तर्वार्ता प्रश्नावली

१. तपाईलाई विद्यालयको महत्वपूर्ण निर्णयहरुमा सहभागी गराउने गरिएको छ ?

क) छ ( ) ख) छैन ( )

२. तपाईका वालवालिका पढ्ने विद्यालयमा भौतिक अवस्थाको पर्याप्तता छ ?

क) छ ख) कम छ ग) थाह छैन

३. तपाईले आफ्नो विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारका लागि केही सहयोग गर्नु भएको छ ?

क) छ ( ) ख) छैन ( )

४. तपाईकहाँ विद्यालयसँग सम्बन्धित विषय लिएर शिक्षक तथा वि.व्य.स.का पदाधिकारीहरु आउने गरेका छन्?

क) छन् ( ) ख) छैनन् ( )

५. विद्यालय र समुदायवीच कस्तो सम्बन्ध रहेको छ?

क) सामान्य ( ) ख) राम्रो ((ग) खासै छैन ( )

६. वि.व्य.स.ले विद्यालयको भौतिक सुधारका लागि प्रयास गरेको छ?

क) छ ( ) ख) छैन ( )

७. विद्यालयको आर्थिक कारोवार पारदर्शी छ?

क) छ ( ) ख) छैन ( ) ग) थाह छैन

८. विद्यालयव्यवस्थापनका विविध पक्षहरुमा तपाईहरुसँग विद्यालयले सहयोग लिने गरेको छ?

उत्तर...

९. विद्यालयको आर्थिक कारोवार तथा खर्चबारे तपाईहरुलाई सुसूचित गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर...

समुदायद्वारा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–७

समुदायद्वारा व्यवस्थित प्राथमिक विद्यालयका शिक्षकहरुकालागि अन्तर्वार्ता प्रश्नावली

१. विद्यालयको व्यवस्थापन समुदायमा हस्तान्तरण गरिएपछि विद्यालय र समुदायवीच कस्तो सम्बन्ध विस्तार भएको छ ?

उत्तर..

२. विद्यालयसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण विषयमा निर्णय गराउँदा समुदायलाई संलग्न गराउने गरिएको छ ?

उत्तर..

३. जि.शि.काबाट नियमित रुपमा विद्यालयको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर..

४. वि.व्य.स.को भूमिका प्रजातान्त्रिक छ?

उत्तर..

५.विद्यालयलाई विकासात्मक संघसंस्थाहरुले केही सहयोग गरेको छ?

उत्तर..

६. विद्यालयमा भएका जम्मा कोठाहरुको संख्या कति रहेको छ?

उत्तर..

७. कक्षाकोठाको अवस्था कस्तो रहेको छ?

उत्तर..

८. विद्यालयको हाता घेरिएको छ ?

उत्तर..

९. घेरिएको छ भने के ले घेरिएको छ ?

उत्तर..

१०. विद्यालयमा खानेपानीको व्यवस्था छ ?

उत्तर..

११. यदि छ भने स्रोत के हो ?

उत्तर..

१२. विद्यालयमा शौचालय छ ?

उत्तर...

१३. यदि छ भने कति वटा छ ?

उत्तर...

१४. विद्यार्थीका लागि छुट्टै शौचालयको व्यवस्था गरिएको छ ?

उत्तर...

१५. छात्राको लागि छुट्टै व्यवस्था गरिएको छ ?

उत्तर...

१६. शौचालय पक्की छ कि कच्ची छ ?

उत्तर...

१७. विद्यालयमा विद्युतसेवा उपलब्ध छ ?

उत्तर...

१८. विद्युतसेवा उपलब्ध छ भने प्रयोग कहाँ गरिएको छ ?

उत्तर...

१९. विद्यालयमा पुस्तकालयको व्यवस्था छ ?

उत्तर...

२०. यदि छ भने कहाँ राखिएको छ ?

उत्तर...

२१. पुस्तकालयको प्रयोग कसको लागि गरिएको छ ?

उत्तर...

२२. विद्यालयमा टेलिफोनसेवा उपलब्ध छ ?

उत्तर...

२३. विद्यालयको हातामा खेलमैदान छ ?

उत्तर...

xv

२४. विद्यालयका कक्षाकोठा र कार्यालयमा फर्निचरको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

उत्तर...

२५. विद्यालयको भवननिर्माण र मर्मतका लागि स्रोत कसरी जुटाउने गरिएको छ ?

उत्तर...

२६. विद्यालयमा आवश्यक फर्निचरहरुनिर्माण र मर्मतका लागि स्रोत कसरी जुटाउने गरिएको छ ?

उत्तर...

२७. विद्यालयको निजी आमदानीको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

उत्तर...

२८. विद्यालयको आर्थिक भौतिक पक्षको जानकारी सरोकारवालाहरुलाई गराउने गरिएको छ ? छ भने कसरी ?

उत्तर...

२९. विद्यालयव्यवस्थापनका विविध पक्षमा समुदायको सहयोग लिने गरिएको छ ?

उत्तर...

समुदायमा व्यवस्थित र सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक अवस्थाको अध्ययन

अनुसूची–८

सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरुकालागि अन्तर्वार्ता प्रश्नावली

१. विद्यालयसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण विषयमा निर्णय गराउँदा समुदायलाई संलग्न गराउने गरिएको छ ?

उत्तर..

२. जि.शि.काबाट नियमित रुपमा विद्यालयको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने गरिएको छ ?

उत्तर..

३. वि.व्य.स.को भूमिका प्रजातान्त्रिक छ ?

उत्तर..

४.विद्यालयलाई विकासात्मक संघसंस्थाहरुले केही सहयोग गरेको छ ?

उत्तर..

५. विद्यालयमा भएका जम्मा कोठाहरुको संख्या कति रहेको छ ?

उत्तर..

६. कक्षाकोठाको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

उत्तर..

७. विद्यालयको हाता घेरिएको छ ?

उत्तर..

८. घेरिएको छ भने के ले घेरिएको छ ?

उत्तर..

९. विद्यालयमा खानेपानीको व्यवस्था छ ?

उत्तर..

१०. यदि छ भने स्रोत के हो ?

उत्तर..

११. विद्यालयमा शौचालय छ ?

उत्तर..

१२. यदि छ भने कति वटा छ ?

उत्तर...

१३. विद्यार्थीका लागि छुट्टै शौचालयको व्यवस्था गरिएको छ ?

उत्तर...

१४. छात्राको लागि छुट्टै व्यवस्था गरिएको छ ?

उत्तर...

१५. शौचालय पक्की छ कि कच्ची छ ?

उत्तर...

१६. विद्यालयमा विद्युतसेवा उपलब्ध छ ?

उत्तर...

१७. विद्युतसेवा उपलब्ध छ भने प्रयोग कहाँ गरिएको छ ?

उत्तर...

१८. विद्यालयमा पुस्तकालयको व्यवस्था छ ?

उत्तर...

१९. यदि छ भने कहाँ राखिएको छ ?

उत्तर...

२०. पुस्तकालयको प्रयोग कसको लागि गरिएको छ ?

उत्तर...

२१. विद्यालयमा टेलिफोनसेवा उपलब्ध छ ?

उत्तर...

२२. विद्यालयको हातामा खेलमैदान छ ?

उत्तर...

२३. विद्यालयका कक्षाकोठा र कार्यालयमा फर्निचरको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

उत्तर...

२४. विद्यालयको भवननिर्माण र मर्मतका लागि स्रोत कसरी जुटाउने गरिएको छ ?

उत्तर...

२५. विद्यालयमा आवश्यक फर्निचरहरुनिर्माण र मर्मतका लागि स्रोत कसरी जुटाउने गरिएको छ ?

उत्तर..

२६. विद्यालयको निजी आमदानीको अवस्था कस्तो रहेको छ ?

उत्तर..

२७. विद्यालयको आर्थिक भौतिक पक्षको जानकारी सरोकारवालाहरुलाई गराउने गरिएको छ ? छ भने कसरी ?

उत्तर...

२८. विद्यालयव्यवस्थापनका विविध पक्षमा समुदायको सहयोग लिने गरिएको छ ?

उत्तर...

अनुसूची–९

समुदायद्वारा व्यवस्थित प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक सामग्री विवरणः

क.सं.	भौतिक सामग्रीहरु	भाग्योदय प्रा.वि.	पञ्चकन्या प्रा.वि.
१	विद्यालय भवनसंख्या	२	२
२	कक्षाकोठासंख्या	५	५
३	कार्यालयकोठासंख्या	१	१
४	डेस्कवेञ्चको संख्या	३५ जोडा	२८ जोडा
५	टेवल	५ थान	३ थान
६	कुर्सी	३० थान	९ थान
७	दराज	४ थान	२ थान
८	वाकस	३ थान	२ थान
९	खानेपानी धारा	१	छैन
१०	शौचालयको संख्या	२	२
११	विद्युतसेवा उपलब्ध	छ	छैन
१२	टेलिफोनसेवा उपलब्ध	छैन	छैन
१३	पुस्तकालय	छैन	छैन
१४	खेलमैदान	छ	छ
१५	विद्यालयहातामा घेरावारा	छैन	छैन

स्रोतः स्थलगत अध्ययन,२०६७

अनुसूची–१०

सामुदायिक प्राथमिक विद्यालयहरुको भौतिक सामग्री विवरणः

क.सं.	भौतिक सामग्रीहरु	करफोक प्रा.वि.	कृष्णा प्रा.वि.
१	विद्यालयभवनसंख्या	४	३
२	कक्षाकोठासंख्या	५	५
३	कार्यालयकोठासंख्या	१	१
४	डेस्कवेञ्चको संख्या	९०	२५
५	टेवल	९	३
६	कुर्सी	२२	७
७	दराज	६	२
८	वाकस	७	२
९	खानेपानी धारा	१	१
१०	शौचालयको संख्या	२	१
११	विद्युतसेवा उपलब्ध	छ	छैन
१२	टेलिफोनसेवा उपलब्ध	छ	छैन
१३	पुस्तकालय	छैन	छैन
१४	खेलमैदान	छ	छ
१५	विद्यालयहातामा घेरावारा	छ	छैन

स्रोतः स्थलगत अध्ययन,२०६७